

2017-12-18
S2017/07420/JÄM (delvis)

Socialdepartementet

Samtliga länsstyrelser

Regionalt uppdrag att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor

Regeringens beslut

Regeringen ger länsstyrelserna i uppdrag att inom sina respektive län stödja genomförande och uppföljning av regeringens nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2017–2026 (Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid, skr. 2016/17:10) i enlighet med vad som anges nedan under rubriken Närmare om uppdraget.

I genomförandet av uppdraget ska länsstyrelserna samråda med varandra och med Barnombudsmannen, Brottsförebyggande rådet, Diskrimineringsombudsmannen, Jämställdhetsmyndigheten, Kriminalvården, Linköpings universitet (Barnafrid), Inspektionen för vård och omsorg, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Migrationsverket, Polismyndigheten, Socialstyrelsen, Åklagarmyndigheten, Sveriges Kommuner och Landsting samt organisationer från det civila samhället. Länsstyrelserna ska även inhämta kunskap och erfarenheter från Statens skolverk. För uppdraget får länsstyrelserna under 2018 disponera 90 000 000 kronor. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering, anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, anslagspost 4 – del till Länsstyrelsen i Örebro län.

Länsstyrelsen i Örebro län ska fördela medlen i samråd med övriga länsstyrelser. Dock ska samtliga länsstyrelser tilldelas minst 1 000 000 kronor. Av ovanstående belopp får länsstyrelserna använda 15 000 000

kronor för att på några platser i landet utveckla regionala kommun- och myndighetsgemensamma resurscentra enligt deluppdrag 3 nedan. En ekonomisk redovisning av använda medel och vilka olika ändamål (inklusive insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel) de använts till ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 29 mars 2019 med undantag för deluppdraget 3 om regionala resurscentra. Länsstyrelsen i Örebro län ska lämna en ekonomisk redovisning samt en resultatredovisning (enligt nedan) av deluppdraget 3 senast den 31 mars 2020 med en delredovisning den 29 mars 2019.

Vid samma tidpunkt, den 29 mars 2019, ska övriga delar av uppdraget länsvis redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Redovisningen ska beskriva resultat och effekter av länsstyrelsens arbete med deluppdragen samt innehålla en lägesrapport (enligt deluppdrag 6, nationell lägesrapportering). Av redovisningen från Länsstyrelsen i Örebro län ska framgå hur medlen har fördelats mellan länsstyrelserna.

Redovisningarna ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

I november 2016 fattade regeringen beslut om en sektorsövergripande nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2017–2026 (skr. 2016/17:10). Med mäns våld mot kvinnor avses här

- alla former av fysiskt, psykiskt och sexuellt våld och hot om våld mot kvinnor och flickor (oberoende av relation till den som utövar våldet),
- hedersrelaterat våld och förtryck med skiftande uttryck såsom barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av kvinnor och flickor,
- prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt
- kommersialisering och exploatering av kvinnokroppen i reklam, medier och pornografi i syfte att reproducera föreställningar om kvinnors underordning.

När det gäller våld av närstående, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, sexualbrott samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål, syftar insatserna inom strategin även till att motverka mäns och pojkars samt hbtq-personers utsatthet för våld respektive kvinnors och flickors samt hbtq-personers utövande av våld.

Strategins målsättningar och utgångspunkter svarar mot grundligt utredda utmaningar i samhällets arbete och bör vägleda statens styrning på området. Målsättningarna är

- ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld,
- förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn,
- effektivare brottsbekämpning samt
- förbättrad kunskap och metodutveckling.

Enligt utgångspunkterna bör berörda aktörer vid genomförandet av strategin genomgående beakta

- 1) att våld ska förebyggas med fokus på våldsutövare och maskulinitetsnormer,
- 2) att större uppmärksamhet behöver ägnas unga kvinnors och flickors utsatthet för våld,
- 3) att flera livssituationer och omständigheter kan innebära särskild sårbarhet,
- 4) ett funktionsperspektiv,
- 5) förekomst av hedersnormer bland närstående till våldsutsatta/våldsutövare,
- 6) barnets bästa och barnets rättigheter,
- 7) hbtq-personers rättigheter,
- 8) att samverkan och styrning på alla samhällsnivåer ska bidra till förbättrad samverkan i genomförandet av insatser för den enskilde på lokal nivå samt
- 9) att berörda verksamheter bör vägledas av kunskap om effekten av olika insatser för enskilda individer och – när kunskap om effekterna av ett visst arbets sätt är begränsad – eftersträva att utveckla sådan kunskap genom uppföljning och utvärdering.

Det jämställdhetspolitiska delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra förutsätter effektiva förebyggande insatser för att kunna uppnås. Vidare fordras ett bredare och mer konstruktivt engagemang av män och pojkar samt en uppgörelse med normer som rättfärdigar våld och begränsningar av kvinnors och flickors handlingsutrymme och livsval. Förebyggande arbete är därför strategins huvudsakliga inriktning och en central aspekt av samtliga fyra målsättningar. Exempelvis är förbättringar i samhällets upptäckt av våld samt kunskap och metodutveckling avgörande för att det våldsförebyggande arbetet ska kunna bli mer verkningsfullt.

Ett antal myndigheter berörs av den nationella strategin. Jämställdhetsmyndigheten, som inrättas 2018, får en nyckelroll i att främja samordningen mellan dessa myndigheter. Länsstyrelserna bör, enligt regeringens bedömning, utgöra navet i genomförandet av den nationella strategin på regional nivå.

Närmare om uppdraget

Regeringen ger i uppdrag till länsstyrelserna att inom sitt län bistå kommuner och landsting genom kunskap och metodstöd (härefter kompetensstöd) i deras arbete med mäns våld mot kvinnor. Varje länsstyrelse bör vidare främja samverkan mellan dessa aktörer, myndigheter på regional nivå samt civilsamhället. Varje länsstyrelse behöver inom sitt län ha god kännedom om befintlig kapacitet samt styrkor och svagheter i arbetet på området.

I syfte att utveckla mer enhetliga arbetsformer och förutsättningar för jämförbar återrapportering bör länsstyrelsernas arbete bedrivas i nära samverkan med Jämställdhetsmyndigheten. Därtill ska arbete gentemot kommuner och landsting så långt som möjligt bedrivas i samverkan med de nationella myndigheter som har ansvar i förhållande till verksamheten i fråga. Exempelvis ska länsstyrelserna i sitt arbete med att ge kompetensstöd till den kommunala socialtjänsten samverka med Socialstyrelsen.

I fråga om kompetensstöd till personal i kommuner och landsting som direkt utför tjänster till dem som vistas i länets kommuner kan huvudmännen ha egna och kommungemensamma funktioner för kompetensutveckling. Det är därför angeläget att länsstyrelserna samarbetar med, och stödjer utvecklingen av, sådana funktioner hos kommuner och landsting.

Länsstyrelserna ska arbeta med hela området mäns våld mot kvinnor enligt den nationella strategin med fokus på de frågor som rör brott.

Uppdraget består av följande delar:

1. Regionala strategier och handlingsplaner

Länsstyrelserna ska i samverkan med kommuner, landsting, myndigheter, det civila samhället och näringslivet utveckla sektorsövergripande regionala strategier och handlingsplaner med utgångspunkt i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot

kvinnor. Ett syfte med regionala strategier och handlingsplaner bör vara att förbättra insatser till enskilda barn och vuxna. Berörda parter ska beakta att när det civila samhället arbetar på uppdrag av det offentliga, gäller det offentligas regelverk.

2. Främjande av samverkan

Länsstyrelserna ska i frågor om mäns våld mot kvinnor främja samverkan mellan kommuner (särskilt socialtjänsten), landsting, myndigheter på regional nivå samt civilsamhällesorganisationer, inte minst för att uppnå väl samordnade insatser i enskilda ärenden. Det är angeläget att sådan samverkan omfattar arenor för barn och unga (t.ex. skolan, föreningslivet, barn- och mödrahälsovården). Samverkan bör även omfatta våldsförebyggande arbete inklusive återfallsförebyggande arbete med tidigare våldsbrottsdömda män.

Vidare ska länsstyrelserna verka för att utveckla kommundemensamma insatser som enskilda kommuner har svårt att genomföra i egen verksamhet. Det kan exempelvis handla om skyddat boende för våldsutsatta personer med särskilda behov på grund av hedersnormer bland närstående, funktionsnedsättningar, missbruk och beroende m.m. Det kan även handla om behandlingsverksamhet med våldsutövare som inte är frihetsberövade.

3. Regionala resurscentra för våldsutsatta

Länsstyrelserna ska på några platser i landet stödja utvecklingen av regionala, kommun- och myndighetsgemensamma resurscentra för barn och vuxna som är utsatta, eller riskerar att utsättas för, våld av närstående, i synnerhet hedersrelaterat våld och förtryck. Sådan verksamhet kan innebära samlokalisering av socialtjänst, hälso- och sjukvård samt polis med flerspråkig kompetens för att underlätta stöd och skydd, inklusive för personer som medverkar i brottutredningar.

4. Utveckling av förebyggande arbete

Våldsförebyggande arbete kan avse många olika åtgärder som syftar till att förhindra våld eller upprepat våld. Länsstyrelserna ska främja utvecklingen av universella förebyggande insatser mot våld, inklusive våld i ungas partnerrelationer. Länsstyrelserna bör även främja våldsförebyggande arbete med föräldrar, inklusive i hederskontext. Dessutom ska länsstyrelserna verka för en utveckling av återfallsförebyggande insatser för män som har utövat våld och vidta åtgärder för att förebygga köp av sexuella tjänster.

Utvecklingen av länsstyrelsernas förebyggande arbete med mäns våld mot kvinnor bör samordnas med myndigheternas uppdrag på närliggande områden såsom brottsförebyggande arbete.

5. Kompetensstöd

I arbetet med kompetensstöd till socialtjänst samt hälso- och sjukvård ska länsstyrelserna tillsammans med Socialstyrelsen och Uppsala universitet (Nationellt centrum för kvinnofrid) följa sina åtaganden enligt regeringens beslut 2016/00633/FST samt myndigheternas gemensamma genomförandeplan. Vidare ska länsstyrelserna i anslutning till detta ge fördjupad fortbildning om hedersrelaterat våld och förtryck samt könsstymning av kvinnor och flickor till socialtjänst samt hälso- och sjukvård. Länsstyrelserna ska även stödja kommuners och landstings arbete med systematisk uppföljning i verksamheter som rör mäns våld mot kvinnor.

Därtill ska länsstyrelserna bistå kommuner och landsting i tillämpningen av metoder för universellt våldsförebyggande arbete med unga.

6. Regional lägesrapportering

Länsstyrelserna ska inom länen följa och analysera utvecklingen av insatser enligt den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor för perioden 2017–2018. Av länsstyrelsernas rapporter ska framgå vilka insatser berörda aktörer har genomfört i förhållande till strategins målsättningar och utgångspunkter samt vilka särskilda resurser och verksamheter som finns i länet för

- våldsutsatta kvinnor och flickor,
- barn och vuxna samt hbtq-personer som är utsatta för våld i nära relationer,
- kvinnor, män och hbtq-personer i prostitution,
- barn som har utnyttjats för sexuella ändamål,
- män, kvinnor och hbtq-personer som har utsatts eller riskerar att utsätta närstående för våld samt
- män, kvinnor och hbtq-personer som har begått eller riskerar att begå sexualbrott.

Länsstyrelserna ska även bedöma sådana verksamheters omfattning och tillgänglighet i förhållande till de behov som finns i länet samt hur samverkan mellan myndigheter i enskilda ärenden fungerar för ovan nämnda grupper.

På regeringens vägnar

Åsa Regnér

Johannes Evers Gester

Kopia till

Statsrådsberedningen

Justitiedepartementet/EMA, KRIM, SIM, Å, PO

Finansdepartementet/BA, K, SFÖ, SKA

Utrikesdepartementet/KC

Regeringskansliets förvaltningsavdelning

Socialutskottet

Barnombudsmannen

Brottsförebyggande rådet

Brottsoffermyndigheten

Diskrimineringsombudsmannen

Folkhälsomyndigheten

Inspektionen för vård och omsorg

Jämställdhetsmyndigheten

Kriminalvården

Linköpings universitet (Barnafrid)

Länsstyrelserna

Migrationsverket

Myndigheten för delaktighet

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Polismyndigheten

Skatteverket

Socialstyrelsen

Statens institutionsstyrelse

Statens skolverk

Uppsala universitet (Nationellt centrum för kvinnofrid)

Åklagarmyndigheten

Brottsofferjouren Sverige

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige

Rädda Barnen

Sveriges Kommuner och Landsting

Unizon